

UIT STAND

Ton Brands

[•] Retourtje Eindhoven

“Tja, leuk is anders”, antwoordde Henk op de vraag of zijn trip bevallen was. Hij bespeurde het leedvermaak in de stem van de vragensteller, maar het kon hem niet schelen. Uren was hij onderweg geweest, zoals elk weekend.

4 Eerder ging hij met een hele groep. Op hoogtijdagen waren ze met zijn twaalfen – dat waren de goede tijden, toen er op zijn minst gestreden werd om een positie bij de eerste drie en Europacupwedstrijden een vanzelfsprekend gegeven vormden – maar het moest al heel gek lopen als ze niet met z’n vieren waren. Het liep dus heel gek. Hij kon zich de woorden van zijn beste kameraad nog herinneren: “Het kan nog zo slecht gaan, minder dan twintigduizend toeschouwers komen er nooit.” Een seizoen later werd die profetie bijgesteld tot vijftienduizend, maar ook dat getal hield niet lang stand. Het teruglopen van de totale toeschouwersaantallen verliep evenredig met de belangstelling van het regionale groepje, tot ook zijn trouwste medereiziger er vorig seizoen de brui aan gaf.

Henk bleef gaan en werd op die manier ‘gekke Henkie’. Waar anderen heimelijk de rood-witte shirtjes uit hun auto’s verwijderden, bleef hij de clubkleuren trouw. Liever nog zou hij ‘zijn’ Feyenoord zien degraderen dan de ploeg op zo’n manier te verloochenen. Zeker, op de tribune stond ook hij regelmatig te schelden en vandaag had ook hij meegezongen met het Legioen, dat de namen van ex-Feyenoorders door het Philipsstadion liet schallen, maar dat was meer uit onmacht dan uit negativisme. Onmacht door het feit dat Feyenoord niets in te brengen had, net zoals eerder tegen Ajax. Onmacht doordat zelfs hij inzag, dat een nog grotere afstraffing, in de vorm van dubbele cijfers, dreigde. Alsof 6-0 nog niet erg genoeg was.

Later in de trein naar huis werd de kater groter. 'Wat bezielt me toch om telkens weer te gaan?', vroeg hij zichzelf. Zijn ouders rekenden hem wel eens voor wat hij kwijt was aan deze hobby. "Doe geen moeite", luidde steevast zijn antwoord met een grijns, "sommige dingen in het leven kun je niet in geld uitdrukken." Mooi dat wel zijn hele krantenwijkbeloning er aan opgesoupeerd werd.

Om kwart over negen stopte de streekbus bij de enige halte van het pittoreske plaatsje met de overwegend agrarische bevolking, waar ook hij deel van uitmaakte. Hij moest wel eens lachen als hij zichzelf uit volle borst het minachtende 'boeren' hoorde meebrullen. Met een triest gevoel overbrugde hij de laatste meters naar zijn ouderlijk huis. Binnen werd er weinig gezegd. Juist de begripvolle stiltes vond hij erger dan alle andere stiltes bij elkaar. Uit een soort zelfkastijding bekeek hij de video-opname van de wedstrijd. Vroeger werd er dan steevast gekankerd op 'die hufters van de NOS', die in hun samenvatting een volkomen verkeerd beeld gaven van de wedstrijd. In dit geval viel er weinig te kankeren, althans niet op de NOS.

Om tien uur ging de telefoon. Het was zijn vriend, die zijn wroeging over het niet meegaan naar de wedstrijden probeerde af te kopen door na de duels te bellen. "Heb je spijt dat je gegaan bent?", vroeg de stem net iets te vrolijk. Henk reageerde met een verontwaardigd zwijgen. "De volgende keer ben ik van de partij hoor", verzekerde zijn plaatsgenoot. 'Net als vandaag zeker', dacht Henk.

's Maandags las hij de dagbladen, die hij kocht voor het bijhouden van zijn plakboekenverzameling over Feyenoord en onder het lezen van de meedogenloze feiten wist hij het zeker: volgende week zou hij er weer zijn.

maart 1991

[•] Tandenknarsende tandwielen

Op het moment dat Feyenoord één van de beste prestaties van het afgelopen decennium leverde was schrijver dezes niet in het Philipsstadion in Eindhoven. Tot mijn schande moet ik bekenen dat ik niet eens aan de radio gekluisterd zat. Toen 'holy' Henk Fräser zijn kunststukje uithaalde mocht ik met een Duitse ondernemer (een Bayern-supporter) van gedachten wisselen over de meervoudige mogelijkheden van de door zijn firma ontwikkelde hydraulisch aangedreven tandwielkast.

6

Goed, ook heel interessant, maar het haalt het uiteraard niet bij de thrillerachtige toestanden in Brabant. Toen ik om een uur of elf 's avonds in de gelegenheid was de Feyenoord-voetballijn te bellen bereidde ik me voor op het ergste. Mijn gedachten zweefden ergens tussen (naar mijn mening valse) hoop en een gevoel van 'als ze maar met ere 'gesneuveld' zijn'. Vijf seconden – en de mededeling in het bulletin, dat Feyenoord de finale bereikt had – later lag het telefoontoestel, alsmede een aantal glazen die in de val werden meegesleept, naast de bar. Zelden zal in de persruimte van een Duits beursgebouw zo vaak het 'Hand in Hand' zijn aan-geheven als die avond. Feyenoord bleek ook bij onze Oosterburen meer fans te hebben dan ik ooit kon vermoeden.

Weer terug op vaderlandse bodem kocht ik natuurlijk al het beschikbare leesvoer over deze mirakelse match. De hele dag liep ik me te verkneukelen over het idee dat thuis de video wachtte. Mijn angstige voorgevoelens – 'het ding zal toch wel zijn taak hebben uitgevoerd' – bleken ongegrond. Wat een prachtige beelden en niet alleen op het veld, maar ook op de tribune. Het 'You only sing when you're winning' knalde op een ongeëvenaarde wijze de kamer in. Schitterend om te zien (ook in slow motion) was de 'zweef' van John de Wolf. Alleen zijn coördinatie klopte niet helemaal: door een te grote aanloopsnelheid kwam hij niet op, maar naast de kluwen juichende spelers terecht. De tegenwoordig welhaast traditionele dissonant vormde de man in het zwart. Op een genante manier PSV bevoordelend walste scheidsrechter Van Vliet door de wedstrijd heen. Aldus gaf hij een perfecte imitatie van de

achterbaksheid van zijn naamgenoot in de AD-strip Hullie. Als arbiter Houben al twee wedstrijden gedwongen rust krijgt vanwege het niet juist toepassen van de regels bij PSV-Ajax moet deze karikatuur van een leidsman minimaal twee seizoenen van de velden verbannen worden; tekort of geen tekort aan scheidsrechters. Over achterbaksheid gesproken: toen het kwantitatief almaar groeiende weekblad Voetbal International door de brievenbus viel stak het nog sluimerende gevoel van gelukzaligheid weer in alle hevigheid de kop op. Sabau op de voorplaat. Dat belofde wat. En ja hoor: op de eerste binnenpagina prijkte de (weliswaar al door alle kranten gebruikte) foto van de kamikazeduik van De Wolf met daarbij een 9-regelig stukje tekst, dat aan het eind verwees naar pagina 44 voor meer nieuws over Feyenoord. Ongetwijfeld een voorbode van diverse full colour pagina's over PSV-Feyenoord, een wedstrijd waarvan zelfs aartscynicus Johan Derksen blosjes op zijn wangen moet hebben gekregen. In een roes bladerde ik door. Inderdaad, 'meer over Feyenoord', maar dan wel over de wedstrijd tegen Sparta. Ergens onderaan pagina 32 ontdekte ik nog net de uitslag van de bekerwedstrijd tegen PSV en wat losse statistische gegevens. Daarmee was de koek op. En die Van Cuilenborg maar klagen dat de KNVB-beker het stiefkindje is van de bond en dat er zo weinig doordacht mee wordt omgesprongen. Nou, stelletje van zelfgenoegzaamheid zwelgende broodschrijvers: hier was dé kans geweest om op gepaste wijze aan de KNVB te laten zien hoe het dan wél moest. Het argument dat dit bekerduel een kleine week eerder werd gespeeld dan de uitgave van het blad en dus niet meer actueel was, is niet steekhoudend. Immers: Barcelona-Juventus en Bayern München-Rode Ster Belgrado kregen wel de aandacht die ze verdienden en die wedstrijden vonden nog vóór PSV-Feyenoord plaats. Een verslag van of desnoods een beschouwing over dé sensatie op de Nederlandse velden van die week ontbrak echter in 'het complete voetbalmagazine', dat via een misleidende voorpagina-lokker wél de losse verkoop wist op te krikken. Wat adviseren Van Cuilenborg en co ook alweer steevast aan bestuursleden, die aldus in de fout gaan? Juist: opstappen.

mei 1991

[•] Time waits for no one

8

'Time waits for no one' zongen The Rolling Stones al eerder. De juistheid van deze tekst hoeven we niet in twijfel te trekken. Vraag dat maar aan Freddie Mercury. Toch zou je af en toe de vallende korrels in die hele grote zandloper willen laten stoppen, om de schaarse momenten van geluk die een sterveling tijdens dit aardse tranendal mag ondergaan blijvend te koesteren. Dit is ons echter niet vergund en zo blijkt geluk steeds weer uitgesteld verdriet te zijn, totdat we het onaanvaardbare leren aanvaarden: alles en iedereen is vergankelijk.

In bovenstaande Dorrestijnsiaanse gemoedstoestand verkeerde ik de afgelopen jaren. U hoeft zich, als u dat al van plan was, echter geen zorgen om me te maken. Het gaat inmiddels op alle fronten weer crescendo met deze Beckett van de Lage Landen. In mijn huwelijk beleef ik niet alleen lichamelijk, maar ook geestelijk de toppen van extase. Op mijn werk is er maar één probleem en dat is het feit dat het aantal vierkante meters niet toereikend is voor alle collega's, die in één ruimte hun arbeid willen verrichten met de toekomstige Pulitzerprijswinnaar in de hoop dat er iets van zijn grootheid op hen zal overgaan. De waardevolle vriendschappen die mijn bestaan verrijken baren me slechts zorgen in die zin dat ik me wel eens afvraag of men met me omgaat vanwege mijn intellectuele of vanwege mijn materiële welgesteldheid. U ziet het; er zijn er die het slechter

hebben, maar het onbestemde gevoel kwam ook niet voort uit onvolkomenheden in deze onderdelen des levens. Het was evenmin een frustratie zoals veel van mijn generatiegenoten die hebben opgelopen door de plannen omtrent snipperdagen voor studenten en afschaffing van de dienstplicht. Noch hing het samen met het in deze tijd van het jaar verrassend vaak voorkomende herfstige weer. Nee, de ondragelijke triestheid die mij als een klamme deken bleef omhullen had heel andere gronden: ons aller Feyenoord presteerde voor geen meter. Geen tunnel is echter zo donker of er verschijnt wel weer licht. Zo bleek op zondag 17 november. Kwart over zes in de namiddag braken de eerste stralen door, die even voor half acht tot verblindende sterkte aangroeiden. In een volle Kuip ontladden zich emoties, die slechts loskomen bij een Feyenoord-Ajax. Marian (en, heren critici, dit was nog slechts zijn zwakke linkerbeen), Gaston en al die andere Feyenoorders lieten de tijd even stilstaan.

9

Time can tear down a building or destroy a woman's face
Hours are like diamonds, don't let them waste
Time waits for no one, no favours has he
Time waits for no one and it won't wait for me

november 1991

[.] Geloel

De pest van een maandelijks uitgave is dat je vaak moeilijk op de actualiteit kunt inhaken. Ook bij een column in 'Hand in Hand' bestaat er het gevaar dat de afgescheiden hersenspinsels op het moment van verschijnen gedateerd zijn. Met terugwerkende kracht en in het besef dat het onderwerp van deze editie al behoorlijk uitgekauwd is, wil ik langs deze weg toch de enorme woede van me afschrijven die me overviel op zondag 15 november, nog voor er een bal getrapt was.

10

Ik doel natuurlijk op het misselijk makende gedrag van de Ajax-aanhang tijdens de minuut stilte (die niet eens een minuut was) voor het overlijden van Ernst Happel. Een hels fluitconcert kon helaas niet bewerkstelligen dat er een versnelde metaalmoeheid onder vak G optrad. Dat dat stelletje gajes bij binnenkomst op het station leuzen schreeuwt als 'Rotterdam kankerstad; in de oorlog lag je plat' is erg genoeg, maar zo zijn er ook kreten te over van Feyenoord-supporters(?) waarvoor ieder weldenkend mens zich doodschaamt. Wat te denken van 'Feyenoorders tegen anti-racisme'. Doe effe normaal mensen. Ik kan me steeds beter voorstellen, dat echte supporters geen stadion meer bezoeken vanwege zulke taferelen. Daar moet wel aan toegevoegd worden dat ik kots van al die politici, die persoonlijk in de publiciteit willen scoren met de kreet 'voetbalvandalisme' en die elkaar bijna omver lopen in de haast dergelijke problemen te omschrijven als specifiek bij het voetbal behorend. Van de week keek ik naar een basketbalwedstrijd, die tijdelijk gestaakt moest worden omdat een scheidsrechter een zakmes naar zich toe gegooid had gekregen. In de media lauwheid alom. Nergens heb ik gehoord of gelezen dat de overheid vond dat de basketbalclubs zelf maar moesten opdraaien voor de veiligheidskosten en er was ook geen burgemeester die het in zijn hoofd haalde een competitiewedstrijd van deze sport te verbieden of de prijs van de kaartjes voor

supporters van de bezoekende club te verhogen. Wat ik maar wil zeggen is dat je overal malloten hebt en dat dergelijke zombies nu eenmaal verhoudingsgewijs vaker gesignaleerd worden bij voetbalwedstrijden omdat voetbal simpelweg de populairste sport is en misschien ook wel omdat de pakkans er relatief klein is. Wat dat laatste betreft: het moet toch niet zo moeilijk zijn die kleine groep te weren uit het stadion. Er hangen overal camera's en het is een publiek geheim dat de ergste raddraaiers met naam en toenaam bekend zijn bij de politie. Een daadkrachtig beleid op dit gebied ontbreekt in Nederland echter volledig. Al jaren wordt er gezeurd over pasjes, fouilleren en wat al niet meer, maar iedere kwaadwillende kan nog steeds doodsimpel een wapen in een stadion binnensmokkelen. En terwijl de hekken steeds hoger worden, de punten op die hekken steeds scherper en de hordes ME'ers steeds groter, discussieert men vrolijk verder. Hoeveel rapporten met aanbevelingen over dit onderwerp zouden er in stoffige stapels liggen te vergelen? Wat een 'geloel'! Dat ik na Feyenoord-Ajax dagenlang verbijsterd heb rondgelopen lag niet aan de uitslag (wat normaal gesproken wel de oorzaak geweest zou zijn). Het lag ook niet aan alle smalende opmerkingen van lieden die steeds weer Ajax-supporter blijken te zijn wanneer die club wint, maar die in geen velden of wegen te bekennen zijn na verloren potjes tegen Den Bosch, MVV en Willem II. Het lag zelfs niet aan het schrikbarende hoge entreegeld waarvoor we stoeltjes vol met water kregen op een plek vlakbij het veld (dat wel) waar aan tientallen mensen het zicht werd ontnomen door een joekel van een reclamebord. Staan mocht ook al niet van een ordebe-waker met hond. Nee, maar ongestraft het eerbetoon aan de succesvolste trainer aller tijden bederven mag wel. 0-3 of 3-0; die 15^e november maakte het eigenlijk al niets meer uit.

[.] Annet

Er ging een golf van ontzetting door de huiskamers van de brave en hardwerkende Zwolse burgers. De plaatselijke FC had geloot tegen Feyenoord, de club uit die stad van verderf met zijn wilde, barbaarse hordes supporters. Moeders drukten wanhopig hun zuigelingen tegen zich aan en vaders vertrokken hun gezicht in een grimas, alvorens ramen en deuren dicht te spijkeren en loopgraven aan te leggen. Het gemeentebestuur kwam nog diezelfde avond voor spoedoverleg bijeen. "We moeten de hoogste alarmfase instellen en landelijke versterking aanvragen bij de BB", vond de burgemeester. Het SGP-raadslid stelde voor de volgende ochtend naar Den Haag af te reizen en de regering een petitie aan te bieden. "De plannen voor opheffing van de dienstplicht moeten met onmiddellijke ingang worden stopgezet", pleitte hij. Zijn woorden werden niet gehoord. De geluidswagens, waarvan de berijders de Zwollenaren met overslaande stem meldden dat er geen reden tot paniek was, maakten het hem onmogelijk zich verstaanbaar te maken. In de ziekenhuizen Sophia en de Weezenlanden draaiden de reanimatie- en traumateams overuren en nog weken na de onheilstijding puilden de therapieruimten uit, net als de kerken die de plotselinge stroom godsvruchtigen nauwelijks konden verwerken. De verkoop van deegrollen, schrikdraad en motorzagen nam explosieve vormen aan, terwijl op de zwarte markt jaarsalarissen werden betaald voor geweren en pistolen. De plaatselijke judoleraar, die zijn pas geïntroduceerde cursus 'zelfverdediging voor bejaarden' wegens gebrek aan belangstelling net uit het pakket wilde nemen, kreeg na de stormachtige toename van aanmeldingen visioenen over een eigen sportschool, zoals de verkoper van inboedel- en levensverzekeringen zich al aan het strand van Copacabana zag liggen. In de IJsselhallen organiseerden de ijlings in het leven geroepen stichtingen 'Bescherm het Zwolsche cultuurgood' en 'Baas in eigen gemeente' een avondwake, waarbij men opriep samen sterk te staan en niet toe te geven aan de plannen tot emigratie. Protestacties van de politie leidden tot emotionele taferelen bij de bevolking, die het onbegrijpelijk vond dat de ordebewakers juist nu uiting gaven aan hun onvrede. Ook de medewerkers van de reinigingsdienst morden.

“Onze hogedruk reinigingsapparatuur is niet berekend op de rot-zooi die de talloze zelfmoordenaars achterlaten op het wegdek na hun sprong van een flat en dan zwijg ik nog over het schoonmaken van het front van een treinstel”, aldus de chef van het exterieurverzorgingsteam. De winkeliersvereniging zamelde bij de leden geld in voor een actie om klanten te trekken. “We rooien het anders niet”, aldus de voorzitter. “Alleen de levensmiddelenhandelaren zijn tevreden met al die hamsterende mensen, maar denk je dat Zwollenaren nu nog ‘in’ zijn voor de nieuwe voorjaarsmode of de introductie van een staafmixer waarmee je links- en rechtsdraaiende yoghurt kunt maken?” De Zwolsche Courant trachtte in een opvallend, stellingnemend hoofdartikel de bevolking op één lijn te krijgen: ‘Het eigenbelang dient te wijken voor het algemeen belang’, zo kopte de krant. In het ME-korps streden hoopvolle spanning en pure stress om voorrang. De nestor van het gezelschap – bij wie de oplettende observeerder opvallend veel jeugdpuistjes kon tellen – verwoordde de gevoelens als volgt: “Gedurende de eredivisie-periode van (toen nog) PEC was het leuk. We kwamen dan steevast met getrokken wapenstok de Feyenoordvakken opstormen en hakten op de voorste rangen in, waar de jongeren en grijsaards zich bevonden. Hadden ze maar niet zo’n dom sjaltje om moeten hebben. Het gespuis ‘bovenin’ kreeg alle tijd om zich uit de voeten te maken, maar dat mocht de pret niet drukken. Tegenwoordig zijn het echter allemaal beesten bij die club. Ik denk dat we zwaarder materieel in zullen moeten zetten.”

13

Een hernieuwde inval van onze Oosterburen had niet voor meer consternatie kunnen zorgen dan de opmerking van Annet van Trigtl vlak na de loting voor de kwartfinales van de KNVB-beker: “Moe-ten jullie nog speciale voorzieningen treffen voor ‘dat legioen’ van Feyenoord?”, vroeg ze veelbetekenend aan trainer Ben Hendriks. Aan het eind van het onderwerp wenste ze Zwolle sterkte met de supporters van Feyenoord. Inderdaad Zwolle: kijk maar uit voor die vele honderden, die naar het stadion komen om hun cluppie aan te moedigen en daar voor een ongekende sfeer zorgen. En voor die enkele hooligans zou ik een overkill aan politie inzetten.

februari 1993

Uitgever, publicist en Feyenoordsupporter Ton Brands schrijft sinds ruim 20 jaar een column in het Feyenoord supportersmagazine 'Hand in Hand'. De beste van deze overpeiningen zijn gebundeld in dit boek.

De periode die dit boek beslaat, staat bol van hoogte- en dieptepunten: de legendarische Europese wedstrijden, inclusief de nooit gedachte Uefacup winst, de kampioenschappen en bekerfinales, maar ook de bijna-degradatie begin jaren negentig, het vertrek van Jorien van den Herik en de actuele financiële problemen. Ton Brands schrijft er telkens op geheel eigen wijze over, soms prikkelend, soms genuanceerd, maar altijd 'Uit Stand', met passie.

9 789081 359160